

Landschapsarchitect met gevoel voor stadsklimaat

Iedereen weet het: Nederland is een windland. En toch houden stedenbouwkundige en landschapsarchitecten hier nauwelijks tot geen rekening mee in hun ontwerpen. Sanda Lenzholzer, assistent professor aan Wageningen University, deed onderzoek naar het stadsklimaat in Nederlandse steden. Haar conclusie: “een goed ontwerp kan eigenlijk niet zonder kennis over het stadsklimaat”. Sanda vertelt over haar studiekeuze, haar ervaring als stedenbouwkundig ontwerper en onderzoeker, en over maatregelen die het stadsklimaat aangenaam maken.

Vanuit het grote raam heeft ze uitzicht op de vijver buiten. De wind speelt met de bomen die even verderop staan, maar Sanda tuurt geconcentreerd naar het beeldscherm van haar laptop. Ze heeft een drukke baan. Als assistent professor aan Wageningen University is ze verantwoordelijk voor lessen aan studenten van de opleiding ‘Landschapsarchitectuur en Ruimtelijke Planning’. Daarnaast heeft ze in haar promotieonderzoek onderzocht hoe je bij het ontwerpen van steden rekening kan houden met het stadsklimaat. Sindsdien is ze continu op pad. Sanda: “Ik ben op dit moment een beetje een flying circus. Overall word ik uitgenodigd voor lezingen over het stadsklimaat.” Aandacht voor het stadsklimaat is echt iets nieuws in Nederland.

Sanda groeide op in Duitsland. Ze deed een studie Landschapsarchitectuur in Hannover, die ze vervolgde met een studie Stedenbouwkunde in Londen. “Ik heb gekozen voor landschapsarchitectuur omdat ik het belangrijk vond om de omgeving van de mens te verbeteren. Eerst wilde ik meer de natuurbeheer kant op, maar dan ben je eigenlijk te veel met regeltjes bezig en niet met het echte ontwerpen.” Sanda koos duidelijk voor de ontwerp kant: “ik heb een vervolg studie in stedenbouwkunde gedaan omdat dat heel sterk samenhangt met landschapsarchitectuur. In Nederland zie je dat heel veel landschapsarchitecten zich profileren met de combinatie landschapsarchitectuur en stedenbouwkunde.”

Na haar studie deed Sanda praktijkervaring op in Nederland. “Ik heb zeven jaar gewerkt bij ontwerp bureaus. Ik heb pleinen ontworpen en meegeholpen aan de herinrichting van hele binnensteden.” Uit eigen ervaring heeft Sanda geleerd dat het stadsklimaat een niet te vergeten element is binnen landschapsarchitectuur en stedenbouw. “Met stadsklimaat wordt in Nederland nog weinig gedaan. In mijn werk ben ik daar al een aantal keer tegenaan gelopen.” Zo ontwierp Sanda een plein met openluchtpodium waarop de eerste reacties zeer lovend waren. In de praktijk bleek echter al snel dat er een heel vervelend windklimaat op het plein ontstond, en moest het podium met windschermen afgebakend worden om het bruikbaar te houden. Sanda: “Toch een inbreuk op je ontwerp!”. Onder meer deze praktijkervaring deed Sanda besluiten het onderzoek in te gaan.

Mensen hebben vaak onbewust een heel goed besef van het microklimaat op de pleinen. In haar onderzoek heeft Sanda willekeurige passanten op drie pleinen in Nederland geïnterviewd. “Ze weten welke plekken in de zomer te heet zijn en in de winter te koud, en waar op de pleinen veel wind kan staan.” De passanten weten, als je ze ernaar vraagt, zelfs maatregelen te bedenken die een duidelijk effect hebben op het microklimaat. En dat terwijl architecten vaak geen rekening houden met het stadsklimaat. Er zijn voorbeelden van architecten met wereldfaam die weigeren hun ontwerp aan te passen, ondanks waarschuwingen van windexperts dat er een vervelende wind kon ontstaan rond het gebouw. Een luifel had bijvoorbeeld het windklimaat kunnen verbeteren, maar dat paste niet in het ontwerp van de architect en werd dus niet geplaatst. Sanda reageert duidelijk ontstemd: “Hoe kan je als architect zo arrogant zijn! Je ontwerpt toch voor de mensen? Dan ben je in mijn ogen een slechte architect.”

Het vergt inzicht om maatregelen te bedenken, die een ontwerp echt “stadsklimaatvriendelijk” maken. Zo heeft een groene stad over het algemeen minder problemen met hitte. Je moet echter wel goed oppassen wáár je het groen plaatst. Bomen langs een drukke weg verhinderen ventilatie, dus de aanvoer van frisse lucht. Dit leidt al snel tot een soort van fijnstoftunnel, wat weer gevolgen kan hebben voor de volksgezondheid. Enerzijds werkt meer water in een stad verkoelend. Anderzijds kan dit in heel warme periodes leiden tot een hogere luchtvochtigheid, wat het benauwder maakt. En benauwdheid ervaren mensen als onaangenaam. “Het is complex om de stad te bestuderen in verschillende klimaatsituaties. In de zomer op een warme dag heb je andere luchtstromen dan op een kille, gure winterdag met veel wind. Het is de uitdaging van de landschapsarchitect om een ontwerp te maken dat met meerdere situaties rekening houdt.”

Sanda heeft dankzij haar onderzoek een aantal ontwerprichtlijnen op kunnen stellen. Landschapsarchitecten en stedenbouwkundigen kunnen deze gebruiken om rekening te houden met het stadsklimaat. Sanda: “Het stadsklimaat is altijd aanwezig. Een goed ontwerp moet daarom inspelen op verschillende klimaatsituaties. En als je niet weet hoe het stadsklimaat werkt, kan je ook niet voorspellen hoe een ontwerp gaat werken.” Onderzoek naar het stadsklimaat is dan ook onmisbaar.

Wil je meer interviews lezen? Kijk dan op www.wereldvanwageningen.nl